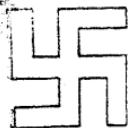
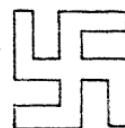

जगा लावावे सत्यथी । हेचि साईलीलेची कृती ॥

२

श्री साईबाबा

श्रीसाईबाबा संस्थान,
शिरडीचे अधिकृत मासिक

: संपादक :

श्री. क. हि. काकरे

रिसिव्हर श्रीसाईबाबा संस्थान, शिरडी

: कार्यकारी संपादक :

डॉ. श्री. दि. प्रचुरे

एम. ए. पी. एच. डी.

(इंग्रजी आवृत्ती)

श्री. सदानन्द चेंदवणकर

(मराठी आवृत्ती)

श्रीसाई वाक्सुधा

वर्ष ६१ वे)

किंमत १ रुपया

(अंक १०

जानेवारी १९८३

: कार्यालय :

“ साईनिकेतन ”, प्लॉट नं. ८०४-बी, डॉ. आंबेडकर पथ, दादर. मुंबई-४०० ०१४.

दूरध्वनी : ४४३३६१

वार्षिक वर्गणी रु. १०/- (ट.ख.सह) किरकोळ अंक १ रु. फक्त.

जगा लावांवै सत्पशी । हेचि साईळीलेची कृती ॥

श्रीसाई वाक्सुधा

रथन्यावया इष्टस्थानी ।
सारथी जैसा मूळकारणी ।
तैसी ही बुद्धि हितकारिणी ।
दक्ष आकर्षणी इंद्रियांच्या ॥१७५॥

सारथी करी रथनियमन ।
बुद्धि ही कलनि इंद्रियदमन ।
आवरी शरीर स्वैरगमन ।
अनिवार चंचल पण मनाचें ॥१७६॥

शरीर इंद्रिय मनोयुक्त ।
ऐसिया जीवाचे जैं भोक्तृत्व ।
तें संपताच वैष्णवपद प्राप्त ।
ऐसें हैं सामर्थ्य बुद्धीचें ॥१७७॥

चक्षुरादी इंद्रिय निचय ।
भिन्नभिन्न हयस्थानीय ।
रूपरसादी जे जे विषय ।
मार्ग ते निय प्रवर्तक ॥१७८॥

यत् किंचित विषया भिलाप ।
करी पारमार्थिक सुखानाश ।
म्हणोनि लागा तो निःशेष ।
तरीच तो मोक्ष तुजलाघे ॥१७९॥

— श्रीसाई सच्चरित अध्याय ४९ वा.

नूतन वर्षाभिनंदन

स्त्रिस्ती शतोद्धा प्रमाणे सुरुहोणारे
नूतन वर्ष आमच्या सर्व वाचकाना
लेखक—कवींना जाहिरातदाराना
हितचिंतकाना सुखाचे व
भरभराटीचे जावो— . . .

— संपादक

अनुक्रमणिका जानेवारी १९८३

२

१) संपादकीय	- शिर्डीचे महात्मा-श्रीसाईवाचा
२) श्रीसाईसच्चरित पठणाचे महत्व	- ले. क. मु. ब. निंबाळकर
३) सर्व धर्म समभाव म्हणजेच श्रीसाई	- श्री. रविकांत कांवळे
४) घेतला साई प्रसाद	- „, मधुकरराव अंदाडे
५) माझे साईवाचा	- सौ. प्रेमला मैराळ
६) प्रत्यक्ष भेटलेले साईवाचा	- श्री. सुरेश सातपुते
७) माझे प्राणदाते	- सौ. सरिता पतंगे
८) श्रीशंकराचे जागृत स्थान	- श्री. गौरुराम उरणकर
९) अन्नपूर्णा साई	- श्री. स्वामी संजयानंद
१०) जगाच्या कल्याणा संतांच्या विभूती	- कु. हेमलता केसकर
११) त्यांनी गुरु असा केला	- —
१२) तीळ आणि मानव	- —
१३) नववर्षाचे स्वागत	- चंद्रकांत श्री. गरगटे
१४) सकल ज्ञानाचे साईवाचा	- शांताराम ब्रीद
१५) साईमहिमा	- श्री. मुरलीधर घोलप
१६) साई पादानंदस्वामी अमर झाले	- सौ. तारा चेंदवणकर
१७) शिर्डी महिमा	- श्री. प्र. अ. पुराणिक
१८) साईवाचा साईवाचा	- श्री. बवन डी. येसम
१९) पूजितो साईची मूर्ती	- श्री. सूर्यकांत र. दलवी
२०) हरी ॐ साईराम	- श्री. राम धनावडे
२१) साईधाम मुक्तीधाम	- श्री. विनायक पाठक
२२) चमत्कार	- श्री. विष्णुल याळगी
२३) अब तेरे सिवा कौन	- सौ. चंद्रावेन भाटे
२४) साई माझी गुरुदेवता	- सौ. शीला चंदे
२५) शिरडी वृत्त-ऑफ्टोवर-नोवेंवर १९८२	-

साईनिकेतन दादरचा नवा दूरध्वनी क्रमांक

८८ २२ ५६ १

शिरडीचे महात्मा— श्रीसाईबाबा

● शिरडीचा महात्मा सदगुरु साईबाबा हे या विसाव्या शतकातच होउन गेले. श्री साईबाबा हे आत्मसक्षात्कार झालेले आत्मनिष्ठ असे गूढवादी होते. त्यांनी कोणत्याही नवीन धर्माची किंवा पंथाची स्थापना केली नाही असे असले तरी त्यांचे स्थान अजोड आहे. त्यांचे कार्य साध्यासुध्या ढोळवांना दिसणारे नाही.

त्यांच्या काळार्टिल किंवा आजच्या

काळातील लोकांना ज्या गोष्टीचे आकलन झाले नाही ते त्यांनी वेळे. दावाचे कार्य ज्याला मनापासून समजून घ्यायची इच्छा आहे त्याने 'श्रीसाईसन्चरित' ग्रंथाची असेहय पारायणावर पाण्यणे करून ती दचविण्याचा प्रयत्न वेळा पाहिजे होता तु त्यांच्या कार्याविषयी थोड्या फार प्रमाणात कळून येईल.

'जे का रंजले गांजले, त्यासी गृहणे जो आपुल तोची साधु ओळखाबा, देव तेथेचि जाणाबा'

या संत तुकारामांच्या उकरीप्रमाणे रंजलेत्याना ते आप्लेपण दाखवीत, त्यांची दुःखे दूर करीत, त्यांची सेवा वर्दंत तसेच जातीभेदता स्मृत नव्हावी, सर्वांनी समान पातळीवर यावे, अहिंसा धर्माचे पालन करावे, सत्याचरण करावे. जलरीपेक्षा अधिक द्रव्याचा हव्यास न धरता स्वतःच्या गरजा भागवून जे उरेल त्यांचा विनियोग परोपकारार्थ करावा अशी वितीतरी बहुमोल तत्वे त्यांनी सांगितली ती मुद्दा स्वतःच्या आचरणातून.

आपणास झालेले ज्ञान सर्व लोकांना देऊन त्यांना हुखी करण्यासाठी इटाड्याचे हीच त्यांची आकांक्षा होती. चंदनाचा सुंगंध ज्याप्रमाणे दहून रहात नाही त्याप्रमाणे ते जेथे जेथे गेले अथवा जे जे त्यांच्या संपर्कात आले तेथे तेथे त्यांचा त्यांच्यावर त्यांनी आपल्या गुणांचा पर्यायाने कायची प्रभाव पाडला गृहणूनच सर्व स्तरातील भक्त वाशांना मिळाले. त्यांचे भक्त या नात्याने आपले कर्तव्य कोणते! हे पाहणे व ठरविणे फारसे कठीण नाही. श्रीसाईबाबांची तत्वे आपण वरोबर समजून घेतली पाहिजेत. ती तंतोतंत आचरणात आणण्यासाठी झटले पाहिजे कारण श्रीसाईबाबांचा अवतार मानव जातीच्या कल्याणासाठी होता या सत्याचा स्वीकार आपण केल्यानंतर त्यांच्या कायांचा व तत्वज्ञानाचा प्रचार व प्रसार जास्तीत जास्त करावयास पाहिजे.

साईंवावांनी गरीब श्रीमंत यांना जवळ केले. कुणी मोठा नाही, कुणी छोटा नाही. आपण एकाच परमेश्वराची लेकरे आहोत त्यामुळे जाती जातीत, धर्माधर्मात वैर असता कामा नये, सर्वात समभाव निर्माण झाला पाहीजे ही मानवतेची शिकवण देताना बाबा म्हणत.

“ जाती जमातीत भांडणं वृत्त्यात, डोक्कीची फुट्यात पण भांडणं कशागारी वृत्त्यात, डोक्की कशापायी फुट्यात ? शेतावरतं, घरादारवरतं भाशाभावात भांडणं वृत्त्यात, पण ते भांडणं कशानं लागतात द्याचा वी इचार करायला हरा तुझे ताट वेगळे, माझं ताट वेगळे, तुझी चूल वेगळी, माझी चूल वेगळी, तुझे अंगण वेगळे, माझे अंगण वेगळे या पाढी भाशाभावात पडले ठी ही रेय पुसून काढी पारीजे. वाढ-ल्यास दोन घरे राहू द्यात पण गावाची चूल मात्र एरु हवी जी ओढी मुऱ्यी चतहूर भाकरी ताटात असेल ती समद्याल्या वेऊन खाल्यात तर भांडणं नाही व्हायची वावांनो ज्या गावात भाऊवंदकीने बीळ केलं आहे. ज्या देशात दोन जमातीत तेढ आहे तो गाव तो देश गपकन् भुईत गडप व्हईल येड्यांनो ? ”

समतेची अशी महान शिकवण मानवतेची सेवा अर्थात रंजल्या गांजलेल्यांची सेवा करता करता साईंवावा आपणास देऊन गेले. वावांची ही शिकवण त्यांच्या भक्तांना घरावरानुन पोहचविली पाहीजे कारण ती सर्वांस कल्याणकारक आहे.

प्रयत्न करीत रहावे, प्रयत्न म्हणजेच परमेश्वर हे सुद्धा वावांनी आपल्या भक्तांना सांगितले. प्रयत्नमग्न असणे म्हणजे कार्यरत असणे हा आत्मोन्तीचा मार्ग होय. ऐहिक उच्चती व्यक्तींनी करून घेणे हे काही पाप नाही. तू तुझे काम उत्कृष्टपणे कर मग ते वैयक्तिक असो, सामाजिक असो की, राजकीय असो, काम सतत काम, अविश्रांत श्रम कर. असे वागणांयांच्या धर्मविंदूत परमेश्वर साठविलेला असतो.

श्रीसाईंवावांनी हयातभर समता, विश्वधुत्व, भूतदया व परमेश्वरावर शेंद्रा भक्ती आदि संस्कृतीला पोषक असलेल्या मानवतावादी गोष्टींचा हिरीरीने प्रसार केला आणि स्वतःच्या कृतीने भक्तांना दाखवून दिले की, द्या गोष्टी आचरण्यातच त्यांच्या जीव-नाचे सार्थक आहे.

साईंवावांच्या कार्याविषयी किती सांगावे किती लिहावे साईंवावा संभतच नाही.

शिंदीचे महात्मा साईंवावा हे जग सोडून गे

अमर कार्य आजही जगावर प्रभाव पाढीत आहे, हे निश्चित समजावे म्हणून आपण साईवावांवर श्रद्धा ठेऊन अनन्यभावे शरण जाऊ या.

“ दुःख संकटे आलीत जरी
करू नका कधीच फिकीर....
ठेवा अंतरी श्रद्धा सबुरी
आयोआप निवारील शिरडीचा फकीर ! ”

श्रीसाईलीला

फेब्रुवारी १९८३ चा स्वास अंक

श्रीसाई काव्यवहार विशेषांक

श्री साईवावांच्या विषयी अनेक कंवितांनी, भरगच्च थोरा मोळ्या भक्तांनी
श्रीवावांना वाहिलेली भाव काव्य सुमनांजली

पृष्ठे ६४]

[किंमत १ रुपया

श्री साईलीला ९ व्या लेखक—कवी संमेलनप्रसंगी शिर्डीस प्रकाशित होणार. अंकाची संपूर्ण तयारी झालेली असल्याने कुणाही कवी भक्ताने आता या अंकासाठी कविता पाठवू नयेत.

‘श्रीसाईसच्चरित पठणाचे माहात्म्य व फलश्रुती याबद्दल निवडक ५३ ओव्या

—प्रेषक-ले, कर्नल मु. ब. निंबाळकर (निवृत्त)

१/१४ फाईव्ह स्टार अपार्टमेंट्स
बंड गाईन रोड, पुणे-४११०३१

श्रीसाईसच्चरिता बद्दल खुद बाबा म्हणतात—

करिता माझिया कथांचे श्रवण | तयाचे कीर्तन आणि चिंतन |
होईल मन्दक्तीचे जनन | अविद्या निरसन रोकडे || अ. २ ओ. ८२ ||

मग जो गाई वाढेंकोडे | माझे चरित्र, माझे पवाडे |
तयाचिया मी मागें पुढे | चोर्हांकडे उभाचि || अ. ३ ओ. १२ ||

कोणीही केल्या माझे कीर्तन | तयासी देईन आनंद घन |
नित्य सौख्य समाधान | सत्य वचन मानावे || १४ ||

कृतांताच्या दाढेनून | काढीन गी निजभक्ता ओहून |
करिता केवळ मत्कथा श्रवण | रोगनिरसन होईल || १७ ||

कथा करा सादर श्रवण | त्यावरी करा पूर्ण मनन |
मननावरी निर्दीध्यासन | समाधान पावाल || १८ ||

× × ×

हेमाडपंत म्हणतात —

ब्राह्मणादी चारी वर्ण | सर्वासी साधन गुस्कथा श्रवण |
असो खी शुद्र वा जातिहीन | हे एक साधन सकळांते || अ. ३ ओ. ५४ ||

योग याग ध्यान धारणा | करू जातां प्रयास नाना |
आयास नलगे या कथा श्रवणा | एक अवधानावांचून || ५७ ||

ऐसी ही साईंची कथा निर्मल । परिसोत सज्जन श्रोते प्रेमल ।
जवतील पंचमहापापे प्रबल । जातील समूल विलयाला ॥ ५८ ॥

असतां जरी गर्क संसारी । पड़ली संतकथा कानावरी ।
यत्न न करिता तिळभरी । कल्याणकारी ती स्वभावे ॥ १५२ ॥

मग ती भक्तिभावे परिसतां । केवढे श्रेष्ठ चढेल हाता ।
श्रोता विचार करावा चित्ता । आत्मव्यानि निजहिता कारणे ॥ १५३ ॥

नलगे व्रत उद्यापन । नलगे उपवास शरीरशोषण ।
नलगे तीर्थयात्रा पर्यटण । चरित्रशब्दण एक पुरे ॥ १८२ ॥

आणिक या कथांचे इंगीत । भूती सदैव पहावा भगवंत ।
हेचि सकलशास्त्रसंमत । हाचि सिद्धांत येथील ॥ अ. ९ ओ. १५८ ॥

होऊनि श्रद्धा-भक्तियुक्त । करील जो या अध्यायाचे नित्य ।
पारायण होऊनि स्वस्थचित्त । आपदानिर्मुक्त होईल ॥ अ. ११ ओ. १५० ॥

पुरेल अपूर्व इच्छित काम । व्हाल अंती पूर्ण निष्काम ।
पावाल दुर्लभ सायुज्यधाम । अखंड राम लाधाल ॥ १५२ ॥

पुण्यपावन हैं चरित्र । जल जैसे गंगेचे पवित्र ।
धन्य श्रवणकर्त्त्यांचे श्रोत्र । इहपरत्रसाधक तैं ॥ अ. १२ ओ. २१ ॥

पाहूं अमृताची उपमा देऊन । परीं अमृत काय गोड याहून ।
अमृत करील प्राणरक्षण । जन्मनिवारण चरित्र हे ॥ २२ ॥

नित्य पडतां या कथा श्रवणी । साई दिसेल नित्य नयनी ।
मनीं ध्यानीं दिवारजनीं । सरणी चिंतनीं राहील ॥ अ. १४ ओ. ३२ ॥

दिसू लागेल जागृतिस्वप्नी । शयनी आणि भोजनी ।
सवेही येईल गमनागमनीं । जनी वनी निरंतर ॥ ३३ ॥

ऐसे येता निदिध्यासनी । मन पावेल स्थिती उन्मनी ।
ऐसे होऊ लागतां अनुदिनी । चित्त चैतन्यी समरसेल ॥ ३४ ॥

चरित्र नव्हे हा सुखाचा ठेवा । निज परमामृताचा मेवा ।
भाग्ये आगळा तेणेच्चि सेवावा । भक्तिभावाकरोनी ॥ २१५ ॥

सबूरी आणि श्रद्धायुक्त । सादर सेविता हे कथामृत ।
आंतुडेल भक्ति प्रेमयुक्त । श्रोते कृतकृत्य होतील ॥ अ. १५ ओ. ८ ॥

जैसा उगवता दिनमणि । अंधार जाय निरसोनी ।
तेवी या कथापीयैषपानी । माया हरपोनी जातसे ॥ अ. २० ओ. १३४ ॥

ग्रंथ करावा आधी श्रवण । त्याचेच्च मग करावे मनन ।
होता पारायणावर्तन । निदिध्यासन होतसे ॥ अ. २१ ओ. ७१ ॥

वाचिले तें नाही संपले । पाहिजे ते कृतीत उत्तरले ।
या उपद्या घड्यावर तोय ओतले । तैसे जाहले ते सकळ ॥ ७२ ॥

हा सच्चरित मार्ग धोपट । जेथे जेथे याचा पाठ ।
तेथेच्च द्वारकामाईचा मठ । साईही प्रकट निश्चये ॥ अ. ३५ ओ. २१८ ॥

तेथेच्च गोदावरीचे तट । तेथेच्च शिरडी क्षेत्र निकट ।
तेथेच्च साई धुनीसकट । स्मरता संकट निवारी ॥ २१९ ॥

जेथे साईचरित पठण । तेथे सदैव साईनिवसन ।
अद्भापूर्वक चरित्रावर्तन । करिता तो प्रसन्न सर्वभावे ॥ २२० ॥

दिवसाच्या कोणत्याही प्रहरी । वाचील नित्य हें चरित्र जरी ।
निजगुरुराजसह श्रीहरी । भेटेल निर्धारी भाविकां ॥ अ. ३७ ओ. ९६ ॥

अखंड लक्ष्मी नांदेल घरीं । वाचितील जे निरंतरीं ।
निदान जो एक सप्ताह करी । दरिद्र दूरी तयाचें ॥ ९७ ॥

करुनिया एकाग्र मन । अभिवंदूनी साईचरण ।
महामंगल परम पावन । करी जो श्रवण या कथा ॥ अ. ४५ ओ. १३ ॥

जो भक्त भक्तिसमन्वित । निजस्वार्थ साधावया उद्यत ।
होअनिया एकाग्रचित्त । कथामृत हे सेवील ॥ १४ ॥

साई पुरवील तयाचे अर्थ | पुरवील स्वार्थ आणि परमार्थ |
सेवा कधीही जाई न व्यर्थ | अंती तो कृतार्थ करीत | ॥ १५ ॥

अवण करिता साईसच्चरित | श्रोते वस्ते नियपूत |
यापुण्याचा होई वात | नित्यमुक्त दोवेही | अ. ४८ ओ. ३२ ॥

भाग्ये आगळे ऐक्तां श्रोत्र | भाग्ये आगळे वत्त्याचे वक्त्र |
धन्य हे श्रीसाईस्तोत्र | अतिपवित्र निजभक्तां | ॥ ३३ ॥

तुटावया संसारबंधन | याहूनि नाही अन्य साधन |
ताईकथा परम पादन | सदा सेवन सुखदायी | अ. ४९ ओ. २५ ॥

असो आतां येने मना | धरूनियां बाबांच्या चरणां |
करावी तयांस एक प्रार्थना | सकल भक्तजनांकारणे | अ. ५२ ओ. ४२ ॥

की हा ग्रंथ सर्वां घरीं | असावा नित्य पाठांतरीं |
नियमें प्रेमे पारायण करी | संकटे वारी तयांचे | ॥ ४३ ॥

होवोनियां शुचिर्भूत | प्रेम आणि श्रद्धायुक्त |
वार्चल जो हा सात दिसांत | अनिष्टे शांत तयाची | ॥ ४४ ॥

करितां हे सच्चरित श्वण | अथवा नेमें पारायण |
करितील साई समर्थचरण | संकट निवारण अविलंबे | ॥ ४७ ॥

धनेच्छूसी लाभेल धन | शुद्ध व्यवहारी यश पूर्ण |
फळ येईल निष्ठेसमान | येईना भावावीष अनुभव | ॥ ४८ ॥

आदरे करितां ग्रंथवाचन | साईसमर्थ सुप्रसन्न |
क्ली अज्ञानदारिद्र विच्छिन्न | ज्ञान धन संपन्नता | ॥ ४९ ॥

चित्त करूनिया सुसमाहित | नेमनिष्ट हें सच्चरित |
वाचावा एक तरी अध्याय नित | होईल अमित सुखदायी | ॥ ५१ ॥

जया मनी खहितविचार | तेंही हा ग्रंथ वाचावा साचार |
जन्मोजन्मीं साईचे उपकार | आनंद निर्भर आठवील | ॥ ५२ ॥

गुरुपौर्णिमा गोकुल अष्टमी । पुण्यतिथी रामनवमी ।
या साईन्या उत्सवीं नियमी । ग्रंथ निजधामीं वाचावा ॥ ५३ ॥

ऐसा ग्रंथ अध्ययितां संपूर्ण । मनः कामना होतील पूर्ण ।
हृदयीं धरिल्या सगदुरुचरण । होईल उत्तीर्ण भवसागर ॥ ८३ ॥

रोगिया होय आरोग्य । दरिद्री होय धनाक्ष ।
संकल्प-विकल्प येई स्थैर्य । दीना औदार्य लाभेल ॥ ८४ ॥

पिशाच-बाधा अपस्मार । ग्रंथावर्तने होतील दूर ।
मूक अपंग पंगू बधिर । तयांही सुखकर हे श्रवण ॥ ८५ ॥

जो शक्तिमान परमेश्वर । तयाचा जयासी पडला विसर ।
ऐसे जे अविद्यामोहित नर । होईल उद्धार तयांचा ॥ ८६ ॥

नर असूनि असुराचार । करूनी मिध्या दवडिती शरीरा ।
संसार मानिती सुखाचे आगर । होईल उद्धार तयांचा ॥ ८७ ॥

बाबांचे बाळ (अवतरणिका) म्हणतात

ग्रंथ नव्हे हा कल्पवृक्ष । संसारजनां वाटे रुक्ष ।
मुमुक्षभाविकां केवळ मोक्ष । अनुभव प्रत्यक्ष पहावा ॥ अ. ५३ ओ. १७१ ॥

चोरवट करूनि अंतःकरण । भक्तिभावे करावे पारायण ।
एक, द्वि, वा अ्यहीनीं करावै पूर्ण । साईनारायण तोषेल ॥ १८२ ॥

अथवा करावा सताह गोड । मिळेल पुण्यसंपत्तीची जोड ।
साईं पुरवील मनीचे कोड । भवभय मोड होईल ॥ १८३ ॥

येणे तोषेल साईभगवान । देईल भक्ता पसायदान ।
छेदील भवभय-लेलिहान । दावील निधान मोक्षाचे ॥ १९५ ॥

सर्वधर्म समभाव ! राष्ट्रीय एकात्मता महणजेच श्री भगवान् साईबाबा !

—श्री. रविकांत निळकंठ कांबळे

६५१/२, बुधवार पेठ,
जोगेश्वरी मंदिरासमोर बोल्हा
पुणे ४११००२

● श्री सदगुरु साईनाथवाचा हे अवतारी पुरुष, योगी होऊन गेले. ते दत्त अवतारच होते. ते कोटून, कसे काय आले ? त्यांनी कुठे, कसा काय जन्म घेतला ? हे एक गूढ आहे व ते गूढ कुणालाही उलगडणार नाही. साईबाबा हे कोण, कसे काय कां, कशाकरिता या पृथ्वीतलावर मानवदेह धारण करून जन्माला आले ! याचे दत्तर मानवी सुदृढीच्या पलिकर्डल होय ! परमेश्वर या भूतलावर मानवरूप घेऊन अवतरतात, व प्रगट होतात. धर्म, कार्य, प्रसार करण्याकरिता हे अवतार घेत असतात. जिथे धर्म आहे तिथे विजय हा ठेवलेलाच ! योगेश्वर श्रीवृष्णुनी रीतेमध्ये मानवांना असा दिव्य संदेश दिलेला आहे की ‘धर्मावर जेव्हा जेव्हा संकट देईल तेव्हा मी त्याच्या रक्षणासाठी या पृथ्वीवर मी अवतार घेईन.

श्रीसाईबाबा हे धर्म कार्याकरिता प्रथम शिर्डीच्या बाहेर खंडोबाचे देववटाऱ्यावळ आले. त्यांना पाहून खंडोबाचे पुजारी म्हारूसापर्तीनी त्यांना यावे साईबाबा या नावाने हाक मारली. तेव्हापासून त्यांना ‘साई’ या नावाने ओळखू लागले. खंडोबाचे दर्शन घेऊन त्यांनी शिर्डीची सीमा औलांडली. रंगभूमीवरील एखादा कुशल, कसलेला नट ज्याप्रमाणे विंगमधून रंगभूमीवर प्रवेश करतो. त्याचप्रमाणे साईनी शिरडी गावात प्रवेश केला. साईच्या पवित्र, पावन चरणांनी साईनगरी पवित्र झाली. साईच्या आग मनाने शिरडीचे भाग्य उजळले. साईच्या मंगल पावन वास्तव्याने शिर्डी नगरी दुम-दुमली नि गजबजूत गेली. तिला तीर्थक्षेत्राचे स्वरूप आले. त्यांच्यामुक्तेच त्या नगरीला महत्व प्राप्त झाले. साईच्या रूपानेच प्रत्यक्ष परमेश्वर प्रगट झाले. त्यांनी चमत्कार करून लोकांना चकित करून सोडल्यामुळेच लोक त्यांना ईश्वर, देव मानू लागले. लोकांची त्यांच्यावर श्रद्धा वसली. लोक त्यांना पूज्य मानू लागले. त्यांच्यावद्दल

लोहांना आदर वाढू लागाळा. पुष्कळजण त्यांचे भक्त बनले. पतीच्या शापाने शिळा बनले थी अहिंसा प्रभू रामचंद्राच्या पद स्पशीने सजीव झाली. पूर्ववत सुंदर ल्ही देह तिळा प्राप्त झाला. तिचा उद्वार झाला. तद्रुतच साईच्या पवित्र पदस्पशीने शिर्डीची भूमी पावन झाली. एका लडान नागरीला पवित्र स्थानाचे स्वरूप आले. त्याचे सोने झाले. साईच्या दर्शनासाठी शिर्डीत भक्तांची अळोट गर्दी होऊ लागली.

शिर्डी आज धार्मिन, पवित्र, जागृत तीर्थक्षेत्र बनले आहे. साईचा आज तिथे वास अवत्यामुळे ते आज तीर्थस्थान बनले आहे. साईची आत्मज्योत देहातून बाहेर नेणी तरी ती आजही अनी नारायणाच्या स्वरूपात धुनीच्या रूपाने ती दिव्य ज्योत अंखंड तेजाने तळपल आहे. साईबाबांच्या अस्तित्वाची ती आज साक्ष देत आहे. त्या धुनीच्या रूपानेच साईबाबा आज शिर्डीत वास करीत आहेत. श्रीसाईनी अवतार कार्य संगिल्यानंतरही शिर्डीला आज अस्यंत महत्व प्राप्त झाले आहे. कारण की, श्री साईबाबा हे सक्षात परमेश्वर अवतारच होते. शिर्डीत ते एका मशिदीत रहात असत. त्या मशिदी त्यांनी 'द्वारकामाई' असे नाव दिले. त्यांच्या दर्शनासाठी द्वारकामाईत सर्व धर्माच्या लोकांची गर्दी उपलळत असे. त्यात काही त्यांच्या साचिन्द्र्यात असलेले भक्तगणही असत. साईबाबा सर्वांना धर्म पालनाची शिक्कवण देत ३ सत. प्रयेष्ठाने अपव्याधींगांगे वागावे. धर्मावर अद्वा, भाव ठेवावा. धर्माचा आदर करावा, प्रेन करावे. आपले आचरण शुद्ध ठेवावे. धर्माची शिक्कवण आचरणात आगावी. कुणीही कुणाच्या धर्मात दुवळादुवळ, हस्तक्षेप करू नये. प्रत्येकाचे मन निर्मळ, स्वच्छ असावे. तरच धर्म टिकेल. सर्व धर्माचे लोक, साईना पूज्य, देवासमान मानीत. यानूनच सर्वांना 'सर्व धर्म समभाव' यांची शिक्कवण, प्रेरणा मिळाली. सर्व धर्माचा एकशानूनच राही एकात्मताचे ध्येय साध्य करता येते. पण धर्म पालनाचे तत्व वाजूळा ठेवायचे व राष्ट्रीय ऐक्याच्या गप्पा मारायच्या हे धोरण घातक आहे. ते देशाच्या ऐक्याला व राष्ट्रीय एकात्मतेला बाधक आहे. नुसत्या धोषणा नि जाहिरात करून, भाषणे करून राष्ट्रीय एकात्मता व सर्व धर्म सम भाव' ह्या पवित्र कृती साध्य होणार नाहीत. त्याला प्रत्यक्ष कृतीचीच जरूरी आहे. साईबाबांनी त्या कृतीत उत्तरविषयाचा प्रयत्न केला. लोकांत तशी जागृती केली. पण दोंगी, लबाड, स्वार्थी पुढाऱ्यांनी, राज्यकर्त्यांनी मात्र देशाचे फार मोठे नुकसान केले. स्वार्थी, दुष्ट हेतूनेच त्यांनी या धोषणा केल्या. तसेच खुर्चीची सत्ता व सत्तेचे राजकारण करीत ते अनंतेची शुद्ध फसवणूक करीत आहेत.

श्रीगैत्यना शिर्डी धर किंग शिर्डी श्री भद्र भद्र महाराजा, तर काही फारसे वावगे होणार नाही. शिर्डी या शब्दाचा असंग्रेश होऊनच पुढे त्यांचे शिर्डी असे नाव पडले.

द्वारकामाईलाच लागूनच तुಡे साईबाबांची चाबडी आहे. साईबाबा वधी कधी त्याचा चाबडीत बसत. कुणाच्या काही अडीअडचणी असतील त्या सोडविष्ण्याचे काम ते करीत ‘पंटरी, पंटरी। विठूरायांची नगरी’। त्याप्रमाणेच ‘शिरडी, शिरडी, साईबाबाची नगरी’ असे म्हटले तर त्यात अतिशयोक्ती नाही. साईच्या वास्तव्यामुळे शिरडीत वैकुंठ आले. वैकुंठ नि कैलास ही स्वर्गाचील दोन निवास स्थाने पृथ्वीवर प्रगट झाली. असा भास झाला. ‘चला जाऊ शिरडीला। साईनाथांच्या दर्शनाला’। ‘सर्व धर्म समभाव’। ‘मनी धरा राष्ट्र एकयाचा दृढभाव’। ‘साई सर्वांची शक्ति प्रेरक। साई राष्ट्रीय ऐक्याचे हो प्रतिक’। ‘श्रद्धा सबुरीचा दिव्य संदेश’। देऊनी हा सर्व मंत्र करिती उपदेश’। देति सर्व जना दिव्य आदेश। ‘सबका मालिक एक’। धर्म, पंथ, जाती अनेक’। ‘साई सर्व धर्मियांचे देव’। ‘श्रीठेवी भाव, घेई हृदयाचा ठाव’। ही जनकत्याणांची ठेव’। जनहिताची ठेव। ‘अहं तेरा भला करेगा’। अहं तेरा भला करेगा। ‘ईश्वर सबका भला करेगा’। ‘तुम्ही सर्व माझ्याकडे श्रद्धा भक्ति भावाने पहा,’ मी तुमच्याकडे कृपा दृष्टीने पाहिन.’। पंटर-पुरात भगवंताने जगाच्या उद्धारा करिता पांडुरंग विष्णु या नावाने अवतार घेतला. प्रसार करण्याकरिता भगवंताने या भूमीवर संताना पाटविले, शिर्डीत साईबाबा अवतरले. शिर्डीत साईबाबा पांडुरंगाच्या रूपाने प्रगटले.

साईबाबा आज जर शिर्डीत साक्षात् असते तर—द्वारकामाईत त्यांचे वास्तव्य असते तर, यांना भेटण्यासाठी, त्यांच्यावरोबर बोलण्यासाठी त्यांच्या दर्शनासाठी अनेक भक्तांची तिथे अलोटगर्दी जमली असती. आज जरी त्यांनी समाधी घेतली असली तरी त्यांच्या समाधी दर्शनासाठी, आरतीसाठी, अभिषेकासाठी अखंड गर्दी लोटत असते. राजकारणी पुरुषांना, पुढांयांना (व्यवितना) राज कारणी धुरीयांना, राज्यकर्त्यांना, राजकीय धुरंधरांना जे कार्य जमले नाही. ते सर्व धर्म समभाव, राष्ट्रीय एकात्मतेचे कर्मकठिण कार्य साईबाबांनी आपल्या अवतार कार्यात वरून दाखविले, साईनी ते कार्य प्रत्यक्ष कृतीत उत्तरवून दाखविले. खाऱ्या अर्थाने साईबाबा त्या तत्वाचे खरे प्रेरक आहेत. त्यांनीच या पवित्र कार्याला प्रेरणा दिली. आजच्या राजकीय निधर्मी पुढांयांना, राज्यकर्त्यांना, स्वार्थी, भोंदू, सत्ताषिपासू, सत्ताधांयांना त्यांचे श्रेय नाही. सत्तेचे राजकारण करणाऱ्या, लोकशाहीच्या नावावर स्वताचा स्वार्थ साधू पहाणाऱ्या सत्ताअभिलाषी राज्यकर्त्यांना त्यांचे श्रेय नाही.

अवतारी पुरुष हे जगामध्ये लोकांच्या उद्धाराकरिता, कल्याणाकरिता जन्माल देतात, प्रगट होतात. ते मानवतेची शिवदण देतात. तसेच ते प्रेक्षाला धर्म पालनांची, कर्तव्य, धर्म पालनांची ते दिक्षदण देतात. त्यांया वित्ताच त्यांचा अदतार

असतो परमेश्वर सर्वज्ञानी, सर्वेस क्षी, अंतर्ज्ञानी आहे. साईनाथ हे कुटल्याही धर्माचा द्वेष करीत नसत परधर्मीयावहूल त्यांच्या मनात दुजाभाव, आकस नव्हता. सर्व धर्माना ते समान मानित असत! सर्व धर्मियांना ते समानतेची वागणूक देत असत. सर्व धर्माचे लोक त्यांच्या दर्शनाकाठी द्वारकामाईत येत. तिथे धर्म, पंथ, जातीभेद नव्हता कुठल्याहि राजकीय पक्षांना ते कार्य जमले नाही. करता आले नाही. ते साईनी आपल्या अवतारात सहज लिलेने कल्पन दाखविले. हेच त्यांच्या अवताराचे प्रमुख कार्य आहे.

धर्म हा सर्वेश्वर आहे. प्रत्येक मानवाने धर्म कार्य करीत रा हिले पाहिजे, आपला राष्ट्रधर्म पाळला च पाहिजे. प्रत्येकाने आपल्या धर्मविर प्राणापेक्षाही प्रेम केले पाहिजे. प्रत्येकाने धर्मविर निष्ठा ठेवली पाहिजे. शरीरात प्राण (आत्मा) असेल तरच त्याला मोळ आहे. आत्म्यावाचून देहाला मोळ नाही देहात आत्मा असेल तर त्यात चैतन्य असते. त्यातून आत्मा निघून गेला तर तो देह निर्जिव बनतो.

धर्मामुळेच राष्ट्राला चैतन्य येते. धर्म नसेल तर राष्ट्राची किंमत मातीमोळ होईल. धर्म हा राष्ट्राचा जीव की प्राण आहे. तो नसेल तर राष्ट्र हे धुळीला मिळेल. धर्माचा पाया शुद्ध नि निर्मळ असेल तरच राष्ट्राच्या लोकशाहीची भव्य इमारत त्या भक्तकम मजबूत पायावर उभारली जाईल. अन्यथा त्याचा पाया डक्कमळीत असेल तर ती इमारत कोसळेल, को अमडून. पडेल. धर्माच्या शिकवणीमुळेच राष्ट्र-नीतीमान, सुसंस्कृत बनेल. त्याला चांगले संस्कार प्राप्त होऊन, त्यातूनच नीतीमान, सुसंस्कृत समाज निर्माण होईल. प्रत्येकाने धर्माचरण शुद्ध ठेवले पाहिजे. दुसऱ्यांच्या धर्मावहूल आदर, पूज्यभाव बाळगला पाहिजे. प्रत्येकाने आषले आचरण शुद्ध ठेवले पाहिजे. मन स्वच्छ नि निर्मळ असले पाहिजे. प्रत्येकाला आपला धर्म प्रिय असणारच! साईनी कुणालाही आपला धर्म सोडा म्हणून सांगितले नाही. धर्म भिन्न असले तरी या जगात परमेश्वर एकच आहे. म्हणूनच साईबाबा नेहमी, 'सबका मालिक एक' असे सांगत असत! प्रत्येक धर्माच्या शिकवणीत थोडा फार फरक असेल, तर्वे वेगळी असतील, परंतु मनुष्यप्राणी हा इथून तिथून एकच आहे. प्रत्येकाने एकमेकांकडे मानवतेच्या दृष्टी होनातून पाहिले पाहिजे. साईनाथ हे सर्व धर्माच्या ऐक्याचे प्रतिक होते. सर्व धर्माचे मूर्तिमंत स्वरूप साईच्या रूपात साकारलेले होते, विनटलेले होते. म्हणूनच सर्व धर्माचे लोक साईना परमेश्वरासमान मानीत होते. त्यांच्यावर सर्व भक्तांची अढळ शेद्दा होती. त्यांच्याविषयी सान्यांच्या मनात आदर, पूज्यभाव होता. धर्मावाचून राष्ट्राचे कल्याण होणार नाही. देशाचे हित साधणार नाही. धर्म हा देश, राष्ट्र संवर्ट-नेचे साधन आहे. त्यांच्याशिवाय राष्ट्र-ऐक्य साध्य होणार नाही. धर्म नि राजकारण

यांची सांगड घातल्याशिवाय राष्ट्राचा उद्धार होणार नाही. राष्ट्राची उच्चल परंपरा, चारित्र्य संपन्न समाज घडविण्यासाठी नि भवितव्याची चांगली घडण घडविण्यासाठी, आणि ही थोर परंपरा टिकविण्यासाठी, राष्ट्राची निर्मल, मंगल जडण, घडण होण्यासाठी, राष्ट्र शक्तिशाळी, बलशाळी होण्याकरिता धर्मचे राज्य झाले पाहिजे. हिंदु धर्म हा सहिष्णुतेवरच आधारलेला आहे.

अवतारी पुरुष, योगी, जोगी, तपस्वी, थोर साधुसंत, क्रष्णीमुनी हे धर्म, निष्ठा, त्याग, परोपकार, मानवता, आचार विचार, भक्तिभाव याचे संस्कार घडविण्यासाठी, मनात, जीवनात त्यांचे प्रतिबिंब उमटविण्यासाठी वेळोवेळी या जगात अवतार घेत असतात. भानवांना चांगल्या संस्काराची जाणीव देतात. त्यातून चांगली सद्गुणी, सद्गुण संपन्न, ज्ञानी, विद्वान पुरुष निर्माण करण्याचा ते सतत प्रयत्न करीत असतात. स्वधर्मावर प्रेम करीत असताना पर धर्मावर पण आपण प्रेम केले पाहिजे; आदर दाखवला पाहिजे तरच 'सर्व धर्म सम भाव' हे ध्येय तत्व साकार होईल. तसेच ते कृतीत उत्तरविण्यास मदत होईल. त्यानेच राष्ट्राचे ऐक्य साध्य होईल. 'राष्ट्रीय एकात्मता' साकार होईल.

शिवाजी महाराजांनी धर्माचे राज्य - हिंदवी स्वराज्य, हिंदु पदपातशाही स्थापना केली. त्यानेच राष्ट्रीय ऐक्य साध्य झाले, नि राष्ट्रीय एकात्मतेचे ध्येय साकार झाले. संभाजीराजांनी धर्मकिरिता आपल्या प्राणाचे बलिदान केले. म्हणूनच त्यांना 'धर्मवीर संभाजी' म्हणू लागले. साईंनी हयातीपर्यंत जनसेवा केली. एखाद्या पुढाऱ्याला, देशभक्ताला नि राज्यकर्त्याना जे जमले नाही ते अवघड कार्य त्यांनी सहज लीलेने करून दाखविले. त्या सान्यांना त्यांनी लाजविले. साईबाबांनी अन्नदान, दान धर्म केला. गोरगरिबांना अन्न शिजवून खाऊ घातले. अन्नदातांचे पुण्य केले. साईबाबांची प्राण-ज्योत ब्रह्मांडात, पंचत्वात विलीन पावली (झाली). ती दिव्य-ज्योत सर्वसामान्य मानवाना सन्मार्गाचा प्रकाश, उजेड दाखवित राहिल. ते सर्वांना समान मानित, उच्च, नीच असा ते भेद करीत नसत. जाती वादात्म ते भार देत नसत. म्हणूनच आजही सर्व भक्तगण त्यांची मनोभावे, भक्तिभावाने सेवा करतात. धर्मांची शिकवण देऊन मानवावर सुसंस्कार घडविण्याचे महान कार्य अवतारी पुरुष करीत असतात. त्यातूनच सुसंस्कृत मानव समाज निर्माण होईल, असे ते मानित म्हणूनच या देशाला, राष्ट्राला आज श्रीदत्तात्रेय, श्रीअकल्कोटस्वामी समर्थ, शिरडीचे साईबाबा, शेगावचे गजानन महाराज, समर्थ रामदास यांच्या सारख्या महान अवतारी पुरुषांची नितांत गरज आहे त्यांच्याशिवाय राष्ट्राचा उद्धार होणार नाही. राष्ट्राचा कारभार सुरळीत चालणार नाही.

घेतला साईंप्रसाद, लाभला आशिर्वाद !

—श्री. मधुकर गजाननराव अंबाडे
‘अंबाडे हाऊस’ दांडिया वाजार,
बडोदे १

● श्रीसाईवावांचे प्रचितीरूप अनुभव आजपर्यंत अनेक आले, त्यातील मला लहान वयात सर्वप्रथम झालेल्या अनुभवामुळे विलक्षण आनंद झाला आणि हा एक प्रसंगातून सद्गुरु साईवावांनी अनेक वोव दिले, जीवनात त्याप्रमाणे चाळण्याचा मी प्रयत्न करत असल्यामुळे अर्थात प्रयत्न हा साईवावांच्या कृपेनेच घडत आहे. आशी-वादिरूप अनुभवाचा प्रसादन दिला जात आहे आणि जीवन आनंदमय केले जात आहे.

साईवावांचा प्रसाद सर्व साईभक्त भक्तिभावाने खातातच आणि समाधान मानतात. परंतु प्रसाद न खाता मनाला एक विशेष प्रकारच्या आनंदाचा आणि समाधानाचा अनुभव यावा ही एक चमत्कारिक पण सत्य वस्तुस्थिती आहे.

साईवावांचे प्रत्येक चमत्कार हा ज्ञानमृताने भरलेला एक घट आहे. हा अमृत तुल्य तत्वज्ञानाचे घट घरोघरी नेमाने भरून ठेवण्याचे कार्य ‘साईलीला’ मासिकाद्वारे होत आहे.

साईवावांचे आलेले काही अनुभव फार लहान आहेत, ते योगायोग आहेत असेही वादू शक्तील, परंतु हा अनुभव तशा प्रकारचा नाही. माझ्या सवयीनुसार येणाऱ्या अनुभवावर मी कधीशी अंब श्रद्धेने विश्वास ठेवला नाही. कुठल्याही गोष्टीवर स्थिर बुद्धीने विचार करूनच मी माझे ठास मत नक्की करतो.

श्री सद्गुरु साईवावांच्या कृपेने येणाऱ्या प्रत्येक अनुभवामाणे एक दैवी संकेत असतो, मोठे तत्वज्ञान सहजपणे शिकवून माणसाला सांसारिक दुःखाच्या वंधनातून मुक्त करण्याचे कार्य प्रत्यक्षात ईश्वराकडून केले जात आहे. म्हणून त्यातील गूढ अर्थ शोधून त्याप्रमाणे वागण्याचा प्रयत्न आपले प्रथम कर्तव्य समजून मी करत रहातो असे असूनसुद्धा ही माया फार विचित्र आहे, आपली प्रयत्नाची पराकाळा असूनसुद्धा काही काही वेळा आपला पाय ह्या मायेच्या जाळ्यात अडकतोच आणि मग मात्र मनात

भावयुक्त श्रद्धा रहात नाही. पडल्यावरही जो स्वतःला सांभाळेल, त्यात्यावर साईकृपा ज्ञाल्यावाचून रहात नाही. साईकृपा म्हणजे असंख्य पातकांचा नाश. परंतु सतत भावयुक्त भक्ती हवी. आपल्या संतांनी आणि निसीम भवतांनीही भावयुक्त भवतीवरच मार दिलेला आहे.

देव भावाचा भुकेला भाव तेथे देव

(चाल : आओ बच्चो तुम्हे दिखाउ ज्ञाकी हिन्दुस्तानकी)

साईवावा बोलले हे एक चित्त देऊनी रे ।
सार सान्या संसाराचा साई सखा सांगतो रे ॥
अनन्य भावे भक्त येती माथा ठेवी पायि माझे ।
योग क्षेम चालविणे हे मानितो मी ब्रीद माझे ॥

X X X

साई भावाचा भुकेला, साई प्रेमाचा भुकेला ।
भक्तिभावाची पुजा साई स्विकारी शिर्डीला ॥

X X X

संत ज्ञानेश्वर म्हणतात : भावेविण भक्ति, भक्तिविण मुक्ति
बळे विण शक्ति । वोलू नये

X X X

असाच अत्यावश्यक भाव सतत ठेवण्याचा प्रयत्न करून श्रीसाईवावांचा प्रत्यक्षात झालेला अनुभव लिहित आहे, आणि आपण वाचकहि तसाच भाव साईपदी ठेवून वाचालच.

मी १०-११ वर्षांचा असताना, आईवडील दोघेही साईभक्त असल्याने, दर गुरुवारी आरती करणे व प्रसाद अर्पण करणे हा नियम. आरती माझे वंधु विजयसिंह करत असत व प्रसाद मी अर्पण करत असे.

प्रसाद सर्वांना वाढून ज्ञाल्यावर उरलेले एक दोन पेढे साईवावांच्या प्रायाजवळ मी ठेवत असे. आणि हुमच्या दिवशी सकाळी दर्शन घेण्यास गेल्यावर तो प्रसाद खात असे.

माझ्या अशा द्या सवयीमुळे आईकडून सूचना देण्यात आली की 'रात्रभर उघडा राहिले ठ प्रशार तू खात जाऊ नको', तो मुझा जनावराच्या तोंडी लागू दे.'

बाल वयात आईच्या सूचनेचा अर्थ लक्षात आला नाही. साईवावांवर भोळा भाव अपव्याप्तमुळे मी विश्वासानं म्हटलं की, 'साईवावा आहेत मला काहीच होणार नाही.' द्यावर आई काहीच बोलू शकली नाही.

नियमानुसार गुह्यारी प्रशादाचे पेढे साईवावांच्या पायाशी ठेवून रात्री शोपले, तो पद्धतेच्या सुमारास स्वप्नात मी पेढे खाण्यासाठी हात पुढे केळा तोच साईवावांच्या मूर्तीने सजीश झाल्याप्रमाणे नकारात्मक मान हलवाई. तरीही मी हात पुढे नेला आणि पुन्हा साईवावांनी जास्तच जोरात मान हलवाई. जेव्हा मी पेढा हातात घेतला तेव्हा मात्र साईवावांनी नाराजी व्यक्त करून पाठच फिरवाई. त्यानंतर मात्र माझी प्रशाद खाण्याची हिमित झाली नाही आणि मी पेढा हातातून तसाच खाली ठेवला.

आश्र्वीची गोड अशी की, सकाळी आईला हे स्वप्न सांगून दर्शनास गेलो, तेव्हा पेढ्यावर एक पाठ पेढा खात अवलेली पाहिली. तावडतोव आईला बोलावून प्रत्यक्षात घडलेला अनुभव दाखवला.

त्या प्रसंगी आईला झालेल्या आनंदाचे आणि समाधानाचे भाव हेच सांगत होते की—

जग्म दे त्या माऊळीचे काम हा
साईमाऊळीने पूर्ण केले !

त्या वेळेपुढी आम्हा माय लेकराना प्रशाद न खाण्यात झालेला आनंद आणि समाधान व्यक्त कणाप शब्द नाहीत. परंतु साईवावांच्या अमंगाची सत्यता मात्र आज मनाला पटली आहे.

जरी हे शरीर गेलो मी टाकून ।
तरी मी धावेन भक्तांसाठी ॥
नित्य मी जिवंत जाणा हेची सत्य ।
नित्य ध्या प्रचीत अनुभवे ॥
जो जो मज भजे जैसा जैसा भावे ।
तैसा तैसा पावे मी ही त्यासी ॥

माझे साईबाबा !

०८८०८८०८८०८

—सौ. प्रेमला शं. मैराळ

‘हेरंव’ गणेश बाग
मैराळवाडी, बडोदे-३९००१७

● माझे वाचा, आमचे सर्वांचे वाचा, असंख्य भक्तांचे वाचा. तुमच्याविषयी खूप खूप बोलावसं बाटतं, खूप खूप लिहादसं बाटतं, तुमच्याच गोष्टी सारख्या एकाव्याशा बाटतात. तुमची भजने ऐकण्यासाठी कान सदा आतुर असतात. तुमच्या फोटोकडे, मूर्तीकडे, समाधीकडे किंतीही वेळ पाहिले तरी तृप्ती होत नाही.

खरंच साईबाबा कां इतकी माया लावलीत ? मी पूर्वी तर नास्तिक होते. साधुसंत म्हटले की, मला त्यांचेविषयी मुळीच प्रेम बाटत नसे. फक्त श्री ज्ञानेश्वर माऊळी व श्री तुकाराम महाराज ह्या दोन श्रेष्ठ संतांविषयी मात्र मला अतिशय आदर बाटे पण श्री साईबाबांविषयी मला एकदमच काय बाढू लागलं ते मी काहीच लिहू शकत नाही.

माझे भाऊ वहिणी, मुली, नाती, सर्वच आता साईभक्त आहेत. प्रथम माझ्या भावाने मला श्री साईबाबांचा फोटो सहज म्हणून दिला, व माझ्या वहिणीने श्रीसाईची पोथी ‘स्तवनमंजिरी’ दिली. ही मंडळी माझ्या पूर्वीपासूनच श्रीबाबांचे भक्त आहेत. त्या योगाने श्री साईनाथ जे स्वतः होऊन आमचे घरी आले तेव्हापासून त्यांनी आमच्यासाठी किंतीतरी गोष्टी केल्या आहेत. आम्हाला पोटाळी धरून प्रेमाने गोंजारून आम्हाला कल्पनाही नव्हती असल्या सांसारिक अडचणी, इस्टेटीच्या बाबतीतील उंतागुंत, नातलगातील गैरसमज घरे अनेक बावरीना स्वतः हाती घेऊन सर्व गोष्टीचा निकाल सर्वच्या मनाप्रमाणे करून संपूर्ण समाधान दिले. धरय आमचे वाचा !

ह्या प्रमाणे श्री बाबांनी आमचेसाठी अनेक गोष्टी केल्या आहेत. अनेक चमकार करून पावलोपावली ते आम्हाला सांभाळीत आहेत. कोणता अनुभव, कोणती प्रचिती, केवढे त्यांचे प्रेम त्याविषयी किंती लिहिणार ! शह्व आठवत नाहीत. डोळे प्रेमाश्रुनी भरून येतात.

त्यांच्याच प्रेरणेने त्यांच्या पाढुका बनवून शिरीस मूर्तीचे पायाजबळ दिवसभर ठेवून समाधीस लावून घरी पूजेमध्ये ठेवल्या आहेत. ‘श्री साईसच्चरिता’चे वाचन व मोळ्या समारंभानेएका विद्वान पंडीतजीकडून .केले एकदा त्या पोथीचा एक सप्तह

ज्ञाला. घरात छोटेसे मंदीरमय वाचावरण आहे. दर गुरुवारी 'साईंदरवार' रेकॉर्डच, एक छोटासा कार्यक्रम व प्रसाद, आरती वगैरे सोहळा त्यांच्याच कुपेने होत असतो. भक्तमंडळी येतात. सर्व वातावरण साईंमय होने. गायक श्री. जलेटा ह्यांच्या 'श्रीसाईं वंदना' व 'श्री साईं सुती' ह्या रेकॉर्ड व 'सुरलोकची चौमुख निर्मित कॅसेट' ह्यांचे वादन नेहमीच चालू असते. ही सर्व वाचांची भजने मनाला फारच आनंद देत असतात.

आम्हाला मुलगा नाही. पण दोन गुणी मुली आहेत. त्या त्यांच्या संसारात पूर्ण सुखी आहेत. एका मुलीला दोन मुली आहेत. त्या दोघीही साईंभक्त आहेत. एक मोठी गुरुवारचा कडक उपवास करते, व धाकटी आता दहावीत आहे. ती 'साईं-महात्म्य' वाचण्यास एक दिवसही चुकत नाही. मोळ्या मुलीची मुलगी आमची तिसरी नात तिला बाबांच्या कुपेने एक गोड तेजस्वी मुलगा (आमचा पण्ठ) ज्ञाला आहे. त्याला श्रीधावांनी फार मोळ्या आजारातून वाचविला आहे. इतर सर्वेच कुदं-वियांना बाबांनी वेळोवेळी धावत येऊन साहा करून आम्हाला त्यांचे अनंत जन्माचे त्रुणी करून ठेवले आहे.

अशा ह्या परमकृपालू दयाधनाविषयी आणखी काय लिहिणार? शेवटी एकच म्हणजे आमचे सर्वस्व आमचा एकमेव आधार आमचे कनवालू 'वावा' आमचे देवाधिदेव 'श्री साईंनाथ' ह्यांचे मंगलचरणी अनंत कोटी प्रणाम करून प्रार्थना की-

वावा तुमच्या अमृतमय नामाचा कधीही विसर पळू देऊ नका.

तुमच्या मंगलमय चरणापासून कधीही दूर लोटू नका हींच प्रार्थना.

प्रत्यक्ष भेटलेले साईबाबा

—श्री. सुरेश सातपुते
लालयाग मुंबई १२

● श्री समर्थ साईबाबांपुढे केलेली प्रार्थना कळकळीची असली की, ती कधीच व्यर्थ जात नाही हा माझाच नव्हे तर, आज हुनियेचा अनुभव झाला आहे. १९७९ च्या मार्च एप्रिल महिन्याचे दरम्यान काही नवीन धंदा सुन्नवा अशी प्रार्थना मी समर्थना केली. त्यावर ‘फेस पावडर’ काढण्याचा आदेश समर्थनी मला दिला.

त्यानंतर जुजबी माहिती, मशिनरी व मुख्य म्हणजे उत्पादनाचा परवाना भिळ-विण्यात जबल जबल वर्षे सव्वा वर्षे गेले. तथापि धंदा सुरु होण्यापर्यंत काम यशस्वी झाले होते. जरी धंदा सुरु झाला तरी पूर्ण माहितीचा अभाव, आत्मविश्वास डळ-मळीत अशी त्रिशेकू अवस्था असून देखील धंद्याची सुरुवात तर छान झाली. तथापि आत्मविश्वासाअभावी अनेक शंका कुशंका मनामध्ये येत असत.

आणि व्यावसायिकात मुळीच नको असणारे हे वैगुण्य साईसमर्थनी प्रत्यक्ष भेद्भन कसे काढून टाकले याची सत्य हकीकत सांगतो.

वरील प्रकारे धंदा सुरु केल्यानंतर एके दिवशी सकाळी मशीद बंदर येथे जाण्याकरिता निघालो. परंतु तत्पूर्वी अभ्युदयनगर काळाचौकी येथे आमचे साईभक्त मामा रहातात त्यांना भेद्भन तेथून हारवर पकडून मशीदला जावे या विचाराने झप झप चालत होतो. सोवत आमच्या येथे कामाला असलेला मुलगाही होता. आम्ही दोघेही धाईतच चालत होतो इतक्यात—

‘अरे बाबा, शिर्डीका सवाल है।’ असे खणदणीत आवाजातले शब्द कानी आले, आणि ब्रेक लागावा तसा गचकन् थांबलो आणि हे शद्द उच्चारणारी व्यक्ति कोण अशा विचाराने शोधक दृष्टीने आजुबाजुला पाहू लागलो. परंतु समोर नज्जर जाताच ती व्यक्ति माझ्या अगदी निकट उभी असल्याचे पाढून मी आश्चर्य चकीत झालो—

ती व्यक्ती उंचीने बुटकी होती. डोक्यावर साईबाबांसारखाच परंतु लालसर रंगाचा एक रुमाल गुंडाळलेला होता. दाढी व चेहऱ्याची ठेवण जबल जबल सारखीच

होती. अंगावर हिरवा सदरा होता परंतु त्याची लांबी मात्र गुडध्याच्या खाल पर्यंत होती. तसेच सफेद परंतु मळकट अशी लुंगी ते नेसले होते. हातात जवळ जवळ त्यांच्या उंची एवढीच काठी होती. पायात काहीच नव्हते. मी त्यांचे खाल पासून वर पर्यंत निरक्षण करीत असता, ते हिंदी मराठी सरमिसळ करून बोलू लागले.-

‘आरे कवा पासने तुजीच वाट वघत हुतोना. इथं मुझे शिर्डी वापस जाना है।’ मी मुळातच धाईत असल्याने फारसा विचार केला नाही. म्हटले असेल कुणी भिकारी टोकारी नाही तरी आजकाल साईवावांसारखा पेहराव करून लोकांच्या भाविकतेचा फायदा उठविणाऱ्यांचा सुळसुळाट आहेच. त्यातलाच हा कोणी असावा असेही वाटले तथापि आपल्या प्रिय दैवताचे नाव हा घेत आहे त्या अर्थी त्याला विन्मुख तरी कशाला पाठवा ! असा विचार करून मी स्विशात हात घातला तोच ते म्हणाले—

‘नहीं, नहीं. मुझे शिर्डी वापस जाना है। मुझे सव्वा रुपया दे दे। त्यासाठीच तर तुजी कवा पासनं वाट वघत हुतो न मी मुझे सव्वारुपयाही चाहिये।’

तथापि हा देखील, भिकाऱ्याचा एक स्टंटच असेल असे मला वाटत असतानाही मी मुकाटपणे सव्वा रुपया काढून दिला. तो स्विकारून ते म्हणाले.

‘जा आता लवकर निघ. इथून पुढं तुजे सगळ चांगले होईल. जा जा लवकर’ पसे दिल्यानंतर भिकारी असाच काहीसा आशिर्वाद देतात हे जाणत असल्याने मी मनाशीच हसत पुढे निशालो तोच ते पुन्हा बोलावून म्हणाले—

‘अरे तू त्याची कसली चिंता करतोस ! हम है ना’ आणि नंतर त्यांनी ते अद्भूत वाक्य उच्चारले ‘अरे तू इतनी फिकर क्यूं करता है। नंतर स्वतःच्या दाढीला स्पर्श करून म्हणाले अरे, तु माझ्या सारखा म्हातारा होशील बाबा ! माझ्या सारखा म्हातारा होशील. तुज इथून पुढे सगळे चांगले होईल. जा आता जा थांबू नको. निघ लवकर’ असे म्हणून त्यांनी मला जवळ जवळ हाकललेच.

वाचकहो, वरील संवाद साधाच वाटतो ना ? पण तसा तो नाही. स्वतःच्या दाढीस हात लावून उच्चारलेले ‘माझ्या सारखा म्हातारा होशील बाबा ! हे वाक्य फारच अर्थपूर्ण आहे खास साईतंत्राने उच्चारलेले हे वाक्य आहे. असंबद्ध वाटणारे असे काही तरी बोलावयाचे परंतु समोर असलेल्या मंडळी पैकी कुणाला तरी त्याच्या मनातील शंकेचे उत्तर अपरोक्षपणे देऊन टाकायचे हे साईचे देहधारी असल्यापासूनचे तंत्र आहे. वरील वाक्य देखिल त्याच तंत्रावर हूक्म त्यांनी उच्चारलेले आहे.

त्य उच्चागने, माझ्या मनात त्यापूर्वी वर्षा दिडवर्षा पासून रात्रं दिवस जाळीत असणाऱ्या एका भीतीचे निराकरण साईवावांनी केले होते. वरील वाक्याद्वारे माझ्या मनातील भीतीचे उत्तर वावांनी अपगेश पढतीने देऊन टाकले. या पेक्षा चमत्कार तो कोणता ?

इतके ज्ञाले तरी हे खरोखरीच साईवावाच असतील असे मला वाटले देखील नाही, आणि पुढील क्षणी इथे काहीतरी बेगळे घडले आहे, त्यांनी आपल्या मनातील गोष्ठ ओळखून त्याचे उत्तर आपल्याला दिले आहे. याची जाणीव मला होऊन मी चक्रावृत्त गेलो, आणि त्याचे चरण धरण्यासाठी मी त्यांना शोधू लागलो. पण ते मला कुठेच दिसेनात, त्या ठिकाणाच्या चारी वाजूचा परीसर नजरेच्या अगदीच स्पष्टपणे टाप्यात असूनही अगदी पाठमोरे जाहाना सुद्धा दिसले नाहीत ती जागा अगदी मोकळया मैदाना प्रमाणे असल्याने एकादे जलद गतीचे वाहनही, तित्क्या अल्प वेळात नजरे वाहेर जाऊ शकले नसते मग ते गेले कुठे ?

आणि त्यांचे चरणही न धरल्याचदूल अन्येत खत करीत मी पुन्हा रस्त्याला लागलो. त्या दिवशी व नंतर अनेक दिवस मला स्वतःच्या दुर्भाग्याचे दुःख होत होते. आणि आजपर्यंत देखील ज्या दया वेळी मला तेथून जाण्याचा प्रसंग येतो त्या वेळी माझी नजर नकळत त्या टिकाणी त्यांना मोळ्या आहेने धुंडाढीत असते. परंतु अद्याप ते मला तेथे वा अन्य कोठेही अजून मेटलेले नही, जर मेटले तर, त्याची इत्यभूत हकीकत तुम्हाला जरुर सांगीन.

श्रीसाईलीला

श्री साईलीला मासिकाच्या शिर्फी देये ३० व ३१ जानेवारी १९८३
रोजी भरणाऱ्या लेखक-कवी सुमेलनाचे अध्यक्ष कोल्हापूरचे डॉ. रा. सी. वापडी
एम. बी. बी. एस. यांचा विरतूत परिचय फेब्रुवारी १९८३ अंकात वाचा.

माझे प्राणदाते—श्रीसाई

—सौ. सरिता रमाकांत पतंगे
 ‘राजदीप’ संत तुकाराम माग
 मुळुंड (पूर्व)

● श्री साई स्तोत्रामध्ये म्हटलेच आहे की, कोणाचे मरण टाळिले ॥ कोणा आपन्तीतूनी सोडविले ॥ मोक्षमंदिराचे दार उघडिले ॥ ऐसे उद्धरिले अनेक ॥ हे वोल अगदी सत्य आहेत.

साईनाथांवर माझी घट अद्भा वसायला माझी मोठी वहिणच कारणीभूत आहे. तिच्या पतीच्या तोङ्गन (माझ्या मेहुण्यांच्या) साईनाथांविषयी खूप अनुभव ऐकले होते. साईनाथ हयात असताना त्यांनी बडिलांवरोवर खूप वेळा दर्शन घेतले होते. यामुळे त्यांची लहानपणापासून बावांवर खूप अद्भा वसली. त्याचे बडील वारल्यानंतर शिर्डीचे जाणे आपोआपच खंडित पडले, ते बावांची कृपा झाल्यामुळे मला वहिणी-वरोवर शिर्डीस जावयास मिळाले. साईनाथांचे दर्शन घेतले अन् माझे चित्त आनंदित झाले. द्वारकामार्इतला धुनीजवळचा साईबाबांचा फोटो पाहून मला व बाईला हल्ला नये असे वाटे. एकाग्रतेने बाबांकडे पाहिल्यास बाबांचे ओठ हलतातसे वाटे व ढोकेही खूप वोलके वाटत.

त्यावेळच्या ४-५ दिवसांच्या मुक्काभात काकडआरती, मध्याह्नीची आरती सर्वांयारती, शैजारती जरासुद्धा चुकविली नाही. शिर्डीदून निशताना खूप बाईट वाटत होते.

मी तिकडून येताना दासगणूची स्तवनमंजिरी व वहिणीने ‘श्री साईसच्चरित’ द्वाभोलकरांची पोथी आणली होती. रोज सकाठी स्नान झाल्यानंतर मी स्तवनमंजिरी मोळ्या प्रेमाने बाचीत असे. त्याचा परिणाम म्हणून की काय माझा अडलेला विवाहाचा योग जुळून आला, व बाबांच्या कृपेमुळे सर्व ठीक झाले. सहा सात वर्षांपूर्वीची ही गोष्ट आहे. मी जो अनुभव सांगत आहे तो असा :—

माझ्या सायूवाई वृद्धापकाळामुळे जास्त करून कॉटवरच असत. माझी मोठी ब्बाईण जी बाई, जिने मला शिर्डीला नेले होते. ती खूप आजारी असल्यामुळे औषधालाठी मुलींसहित माझ्याकडे आली होती, तिचे पती दहा वर्षांपूर्वी मृत झाले होते.

आमच्या इकडच्या डॉ. प्रधानांचा तिला गुण येत असे. वाबांची उदी तर नित्य चालू असे. तो दिवस रविवारचा होता. त्या दिवशी मच्छीचे जेवण होते. आजारी बहीण व वृद्ध सासूबाई यांचे पथ्याचे जेवण वेगळे व घरातले सर्वांचे जेवण वेगळे. सर्वांची जेवणे आटोपल्यानंतर मी स्वयंपाक घरातली आवराआवर करून जरा विश्रांतीसाठी चटईवर पडसे. तोच मला कसेसेच व्हायला लागले. थोड्या वेळाने मला जोराची उलटी झाली. मला आता वरे वाटेल असे वाटले. परंतु पुन्हा उलटी झाली. नंतर उलट्यांचे सत्र सुरु झाले. रविवार असल्यामुळे दवाखानाही बंद. उलट्या होता होता जुलावडी सुरु झाले. घरातली सवे मंडळी धावरली. घरगुती औषधे चालूच होती.

मी एकवीराचे व साईवाबांचे स्मरण केले. जुलाव उलट्यामुळे मी फारच हैराण झाले. दोन तीन तास जुलाव व उलट्यांच्या। सत्रामुळे मी इतकी क्षीण झाले की, कोचा वर झोपले तेव्हा हातपाय थंडगार पडले. मी धावरले. आता आपला मृत्यु जबळ आला. पण त्याच वेळेस मधल्या दरवाजाच्या वर अधांतरी मला साईवावा दिसले. फक्त गळ्यापर्यंतचा भाग, गुलाबी वर्ण आणि मजकडे एकटक नजर लावून बघत असलेले जरासुद्धा पापणी लवत नव्हती. त्या नजरेत आश्वासक प्रेम होते. तू धावरु नकोस. दुःखा मृत्यू दूर गेला. ते वाचेने काहीचं बोलले नाहीत. हष्टीनेच बोलले.

मी त्यांना म्हटले-बाबा, तुम्ही आलात, मला केवढा धीर आला. हा सर्व त्रास मला मच्छीमुळे झाला. म्हणून मी पुन्हा केव्हाही मटण, मच्छी, अंडी काहीही खाणार नाही. सर्व सोडून दिले. लगेच बाबा अंतेघान पावले. ते कुणालाच दिसले नाहीत. मलाच त्यांचे दर्शन झाले. माझा प्राण वाचविष्यासाठी बाबा धावून आले होते. बाबांच्या कृपा हष्टीमुळे उलट्या तावडतोव थांबल्या व जुलाव पण हळ्हळ्ह कमी होते. संपूर्ण थांबले. मला बाबांचे पुष्कळ अनुभव आलेले आहेत. असे माझे प्राणदाते बाबा. त्यांना अनेकवार प्रणाम !

श्री शंकराचे जागृत स्थानः—पापनाशी तीर्थ

७

—श्री. गौहुराम गोविंद उरणकर
मु. पो. पनवेल ता. पनवेल
जिल्हा रायगड ४१०२०६

● संत परंपरा सुजलाम सुफलाम करणारी भारत ही अनेक संतांची पुण्यभूमी. विशेषतः आपल्या महाराष्ट्रात आध्यात्मिक प्रांगणात प्रसंगोपात अनेक एकाहून एक अशा संतरत्नांनी अनेक वेळा वेळोवेळी अवतार घेऊन त्यांच्याच पदस्पर्शानि पवित्र झालेल्या या भूमीत संतरले उदयाला आली आहेत, आणि त्यांनी आपल्या आध्यात्मिक जीवनाच्या मार्गांनी लीलालाधवी, ऐश्वर्य योग त्रिभुवनात प्रत्यक्ष आचरून भक्ती मार्गांची ज्ञान पताका फडकवित संसारी जीवन कलहात त्रासलेल्यांच्या मनाला शांती देवून त्यांना सतसंग मार्गांला लावून त्यांचे यथासंगपणे लालन पालन व पोषण केले आहे. त्याच प्रमाणे या संतानी पावन कृतार्थ झालेल्या या महाराष्ट्राच्या भूमीत अनेक देव देवतांची जागृत देवस्थाने ही आहेत अशा या प्रसंगोपात अनेकवेळा अवतार घेतलेल्या संतानी आणि अनेक देव देवतांच्या जागृत स्थानांनी वहरलेल्या या महाराष्ट्राच्या भूमीच्या कुशीत उस्मानावाद बीड या राजमार्गवर येरमाला येडझी जवळच ‘पापनाशी तीर्थ’ नावाने ओळखले जाणारे श्री शंकराचे जागृत देवस्थान त्यापैकी एक आहे.

या देवालयाचा गाभारा हेमाडपंथी असून सभागृहाच्या इमारतीचे वांधकाम पेशाव्यांच्या काढातले आहे असे वाटते. मंदीराच्या कडेने प्रशस्त औवन्या असून चार पाचशे भाविकांना थांवता येईल असा मोठा परिसर आहे. हे शिवलय चारी वाजूच्या उंच टेकड्यांच्या कपारीत असले तरी ते २०/२५ फूट उंचीवर बांधलेले आहे. अलिंकडेच या मंदिराच्या चारी वाजूनी दगडी वांधकामाने मजबूत तट बांधलेला आहे. जवळच पिछाडीस नितांत सुंदर असा पुष्करिणी नावाच. छोटासा तलाव आहे याचे वांधकाम देखिल पाहाण्यासारखे असून त्यात उत्तरण्यासाठी पायऱ्याही ठेवलेल्या आहेत. या भागात भयानक दुष्काळ पडला तरी गोमुखातून पुष्करिणीच्या तलावात पडणारे पाणी अव्याहत चालूच राहाते त्यामुळे हा तलाव नेहमी जलमय असतो. या तलावात साठलेल्या पाण्याचे तीन भाग करण्यात आले आहेत. गोमुखाच्या जवळच्या पाण्याचा उपयोग धार्मिक पूजा विधीसाठी व पिण्यासाठी करतात. दुसऱ्या भागाचे पाणी आंघोळी

साठी उपयोग करण्यात आला आहे. तर तिसऱ्या भागाचे पाणी धुण्यासाठी उपयोगात आणतात या पाण्याचा प्रवाह नितळ व पारदर्शक आहे.

पुष्करिणीच्या मध्योमध एक छोटेसे शिवमंदीर आहे. हेच ते मुख्य मंदीर होय. या मंदीराचे बांधकाम इंदूरची राणी अहिल्यादेवी होटकर यांनी केले आहे. त्यासाठी १०५ एकर जमीन सुद्धा इनाम म्हणून दिली आहे. पण हा सर्वभाग डोंगराळ असल्या-मुळे त्यापासून शेती सारखे काही उत्पन्न येत नाही. आजूबाजूच्या परिसरात बेळ, नारळी, चोर, चिंच, आंवा, जांभूळ, आदी फळांची झाडे आहेत. मंदिराच्या देखरेखीसाठी आणि पूजेसाठी एक पुजारी गुरु आहे.

या शिवालयाच्या बायत यवनांच्या कारकीर्दीत आक्रमक युद्धे झाली याची साक्ष म्हणून तेथे अनेक मग्नावस्थेत असलेल्या मूर्ती आढळून येतात. तसेच सृष्टी निर्माण करत्या श्री भगवान विष्णूची व गणपतीची मूर्ती भंगलेल्या अवस्थेत पडलेल्या आहेत. या मंदीराच्या संरक्षणार्थ बाबीस लढाया झाल्या असाव्यात आणि त्यासाठीच पुष्करिणीच्या कडेने बाबीस वीरांच्या शिला ठेवण्यात आलेल्या आहेत. सतीचे प्रतीक म्हणून उजव्या हातात वांगडी असलेली कोरलेली शिला येथे पाहाण्यास मिळते.

एकदा उत्तर प्रदेशाच्या एका युद्धात सावशील देवी अहिल्याबाई होटकर यांचे पती खंडेराव युद्धात कामी आले व त्यामुळे देवीवर अरिष्ट कोसळले म्हणून त्या आपल्या पतीवरोवर सती जाण्यास निशाल्या पग त्याना मुल्याळ नसल्यामुळे अशा परिस्थीतीत सती जाणे योग्य नाही असे त्यांना त्यांच्या व डिलधान्या मंडळींनी सांगून या कृत्यापासून बाजूला सारले व तिथपासून उर्वरित आयुष्य ईश्वराच्या चिंतनात, हरिभजनात व दान घर्मात घालविण्याचा निश्चय करून त्यांनी देशाटनास जाण्याचा प्रारंभ करण्याचे टरदिले, देशाटन करीत असता ठिकठिकाणी त्यांनी शेकडो देवालये, धर्मशाळा घाट वगैरे येणाऱ्या भाविकांस उपयुक्त अशा सुखसोयीनी बांधले व त्याच वरोवर लोकोपयोगी गोष्टी पण केल्या.

अहिल्यादेवी देशाटनास निधाल्या असता फिरत फिरत त्या चोराखळी (पूर्वीचे सोनाखळी नावाने ओळखले जाणारे गाव) येथे आल्या त्यांनी हे शिवमंदीर पाहिले तसेच तेथील निसर्गरम्यतेने, गांभिर्याने आणि पावित्र्याने अशा या त्रिकुट संगमानी प्रसन्न मुक्त झालेल्या या डोंगराळ परिसरातील वातावरणाने त्या भारावल्या आणि तेथील ग्रामस्थ प्रमुखांना बोलावून पापनाशी शिवालय ते तुळजापूर असा रेस्ता बांधावा व त्यासाठी जो काही खर्च येईल तो मज जबळ असलेले सोने आपणाकडे देते असे

म्हणून त्वा गावकःपांचा निरोप वेवून ५।६ वर्षांनी त्वा पापनाशी शिवालय ते तुळजा पूर हा मार्ग पाहणाऱ्याची चोराखांडी आवत आल्या. परंतु पाहता तो रस्ता बांधलेला नव्हता सरते शेवटी त्यांनी संवंधित ग्रामस्थ प्रमुखांना बोल्याविले अपमान पदरात बडलेल्या ग्रामस्थांनी खाली माना. घालून ते अहिल्यादेवीच्या समोर उभे राहिले. रस्त्यावदूल कोगीही चक्कार शब्द बोलण्यास तयार होईना. तेव्हा त्वा काय समजावळ्या त्वा समजावळ्या आणि संतापून म्हणाल्या जनता-जनार्दनाच्या कार्यांसाठी दिलेले सोने स्वतःच्या उश्टरनिर्वाहाकाठी उपयोग केलेल्या या सोनास्तव्याची गावाचे नावा ऐवजी यापुढे चोराखांडी असे नाव राहिल आणि तेव्हा पासूनच ज्ञोनाखांडी गाव हे चोराखांडी गाव या नावाने प्रसिद्धीस आले.

चोराखांडी जबळच हे 'पापनाशीतीर्थ' आहे. हे तीर्थ स्थान अतिशय सुंदर असे निसर्ग रमणीय शांत तसेच गांभिर्याने आणि पावित्र्याने नठलेले असून तेथील स्वच्छ नितल पाण्याच्या प्रवाहात पुष्करिणीच्या तलावात लाल कमळाचे काही वेळ तसेच पांढऱ्या कमळांची कुले डोलू लागतात. ही निसर्ग सौंदर्य ज्ञोभा अतिशय रम्य विजेमनीय आहे.

अशा ऐतेहासिक परमार्थिक नैसर्गिक निसर्ग सौंदर्यता प्राप्त झालेल्या या तार्यांचा तिळाणी दरवर्षी महाशिवरात्रीचा, श्रावणी पौर्णिमेला आणि श्रावण महिन्यातील प्रत्येक सोमवारी येथे मोळी यात्रा भरत असते. विशेष करून श्रावण महिन्याचा सोमवारी श्री शंकराचे माहात्म्य इतर देवदेवता पेश्वा कांक्षण्यभर जास्तच भरते. म्हणून प्रत्येक श्रावण सोमवारी या श्विवमंदीरात शंकराला रुद्राभिषेक करण्यासाठी या मंदीराच्या गामान्याला भक्तांच्या गर्दीला उधान आलेले असते. असे हे श्री शंकराचे पापनाशी तीर्थस्थान जागृत असून संसारी जीवन कठळात त्रासलेश्यांचा कुणाच्याही मनाला शांतता व प्रसन्नता कसलाही खर्च नसताना निश्चून देगारे आहे. आणि आजकाल देखिल ते सर्व जनताजनार्दनाला साद देत ओहे. यापुढेही ते साद देत राहो अशी श्री शंकराच्या चरणी प्रार्थना ॐ नमः शिवाय ! ॐ नमः शिवाय ! ॐ नमः शिवाय ! ॐ नमः शिवाय !

★ अन्नपूर्णा साई ★

— श्री स्वामी संजयानंद
बद्रीनाथ, हिमालय

● लखनौच्या भूमीवर घडलेली सत्य घटना महणा किंवा साईद्वाकांची हीला.

१९७२ साली मे महिन्यातील गोष्ट, उत्तर प्रदेशातील उणतामान काही विचारता सोय नाही. त्याच्यात लखनौ इहरात उन्हाच्या झाला मारतात. दुपारी घराच्या बाहेर पडणे मुश्किल अशा हा उन्हाच्यात घडलेला साईचा चमकार.

आम्ही उभयता पती-पत्नी त्यावेळी कानपूरला होतो, व लखनौला आग्हाला कार्यक्रमासाठी तेथील साईभक्त श्री. सुशीलचन्द्र वर्मा द्वांनी निमंत्रण दिले. आम्ही लखनौला आलो. श्री. वर्मजीनी आग्हाला सुचविले की, आता तुग्ही दोवे आला आहात तर एक जाहीर कार्यक्रम टेवा. त्यावर मी संमती दिली. रात्रभर भजन, व दुसरे दिवशी गरिबांना अज्ञदान करणे असा कार्यक्रम ठरला. ज्या दिवशी भजन होते, तो दिवस रविवार होता. भजनाच्या अगोदर साईसहस्रार्चन टेवले होते. प्रत्येक साईभक्ताना १०० ग्राम वासमती तांदूळ व वावांचा फोटो आणायला सांगितला होता. कारण प्रत्येकाला ‘साईनामा’ च्या नावाने केलेल्या अभिषेकाचा आनंद मिळावा.

साई सहस्रार्चन झाल्यावर तो तांदुळ गोळा करण्यात आला. तो मोजल्यावर सोळा किलो भरला. तो एका कपड्यात वांधून आम्ही साईवावांची सजावट केलेल्या जागेवर टेवला, व अखेंड भजनास सुरुवात केली. दुसरे दिवशी सोमवार सकाळी आरती करून भजन कार्यक्रम संपला. दुपारी तो तांदुळ ‘साखरभात’ शिजवून त्याचं दिवशी तीन ते चार वाजता तेथील गोमती नदीच्या किनाऱ्यावर असलेले ‘मनकामेद्वर’ मंदिरात जाऊन तेथे गरिबांना अद्वदान करावयाचे टरविले. त्या दिवशी मनकामेद्वरच्या मंदिरात यात्रा होती.

दुपारी अकरा वाजता आम्ही बंगल्याच्या बाहेर अंगणत एक विटांची चूल करून तो साखरभात करायला सुरवात केली.